



Correctievoorschrift VWO

2024

tijdvak 1
dinsdag 7 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Verwerken scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het online AWP-programma.

De scores moeten uiterlijk maandag 3 juni 2024 om 12.00 uur ingevuld zijn.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten

- scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen geschiedenis vwo 2024 eerste tijdvak kunnen maximaal 73 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit 30 vragen.

*Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.*

4 Beoordelingsmodel

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting

1 maximumscore 3

De juiste combinaties zijn:

jaartal	gebeurtenis
1	c
2	b
3	d
4	e
5	a

Indien vijf combinaties juist	3
Indien vier of drie combinaties juist	2
Indien twee combinaties juist	1
Indien minder dan twee combinaties juist	0

2 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord, (inwisselbaar voor feit 1 en 2):

- Door de inkomsten van de raffinaderijen werden deze eilanden minder afhankelijk van Nederland.
- De komst van de Staatsregeling van 1936, Censuskiesrecht, etc.
- De blanke elite voelde zich, door het binnenhalen van zoveel Europese Nederlanders in het ambtenarenapparaat, bedreigd in zijn positie.
- De blanke elite voelde zich, door het onafhankelijker worden van de Afro-Curaçaose bevolking, bedreigd in zijn positie.
- De komst van nieuwe politieke partijen (CPU, DP) die de belangen van de oude blanke elite vertegenwoordigen.

Opmerking: Voor een juiste ontwikkeling een scorepunt toekennen.

3 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord:

- twee van de volgende drie mogelijkheden, voor elk 1 punt:
 - De term 'kolonie' kwam in de grondwet te vervallen.
 - De koloniale Raad werd vervangen door de gedeeltelijk gekozen Staten.
 - Tien van de 15 leden werden gekozen en de andere 5 werden benoemd door de gouverneur.
- Er komt censuskiesrecht.
- Dit kwam vanwege het toen geldende censuskiesrecht voor mannen. 1
- De tien zetels werden als volgt verdeeld: Curaçao kreeg zes zetels, Aruba twee, Bonaire één en de Bovenwinden één. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 3

- De heer Henny Eman sr. 1
- Separación van Aruba of Aruba los van de Antillen. / Een grotere zelfstandigheid en gelijkstelling van Aruba aan Curaçao. 1
- Arubaanse politieke partijen werden opgenomen in de centrale regering.) / Hij heeft niet veel bereikt, want Curaçao bleef domineren. 1

5 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Een staatsvorm waarbij de eilandgebieden in de voormalige Nederlandse Antillen zelfstandige bevoegdheden hebben. 1
- Eén van de volgende mogelijkheden: 1
 - De eilandsbesturen bleven ondergeschikt aan het landsbestuur.
 - Onduidelijkheid over welke zaken wel en welke *niet* door de eilandsbesturen geregeld zouden worden.
 - De eilandbegrotingen moesten goedgekeurd worden door de landsregering.

6 maximumscore 1

Het juiste antwoord is: 2, 3 en 5.

Opmerking: Alle drie de antwoorden moeten correct zijn om het scorepunt toe te kennen.

7 D

8 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord:

- (met bron) de reden is dat het indienen van het ontslag conform is aan de gebruikelijke gang van zaken vóór de Statenverkiezingen. / Ze hebben hun termijn van 4 jaar uitgediend. / Hun termijn zit erop. 1
- (zonder bron) Twee andere redenen zijn:
 - Bij meningsverschillen binnen het kabinet die leiden tot een kabinetscrisis. Hierdoor kan het kabinet niet verder regeren en biedt het zijn ontslag aan de gouverneur en wordt demissionair. 1
 - Conflict met de Staten dat het kabinet naar huis stuurt of dat het kabinet de Staten ontbindt. (Motie van wantrouwen/vertrouwensvraag) / Aannemen onacceptabel amendement. / Een cruciaal wetsvoorstel afkeuren. 1
- Een demissionair kabinet is een kabinet dat ontslag heeft genomen maar nog niet heeft gekregen. Het kabinet blijft aan totdat een nieuw kabinet gevormd is. In de tussentijd mag het demissionaire kabinet alleen lopende zaken regelen/behandelen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

Bij deze staatsvorm zijn alle bevoegdheden in handen van de centrale regering. In Curaçao/Sint Maarten is dat het geval en alle besluiten worden in het regeringscentrum in Fort Amsterdam/Philipsburg genomen.

10 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken, drie van de volgende:

- Verkiezingen moeten vrij zijn: Iedere burger met stemrecht moet vrij zijn keuze kunnen bepalen.
- Verkiezingen moeten bestaan uit twee of meer partijen: Deze partijen concurreren met elkaar om de macht.
- Verkiezingen moeten geheim zijn: De kiezer moet zonder vrees zijn stem kunnen uitbrengen. Een kiezer mag niet worden beïnvloed door het feit dat men weet hoe hij gaat stemmen.
- Verkiezingen moeten eerlijk verlopen: Er mag geen sprake zijn van geknoei met de uitslag.
- Verkiezingen moeten regelmatig plaatsvinden: Verkiezingen moeten volgens een bepaalde regelmaat plaatsvinden, bijv. om de vier jaar.
- Algemeen kiesrecht: Verkiezingen moeten vrij toegankelijk zijn voor alle burgers.
- Recht op vrije meningsuiting en vereniging en vergadering: Burgers moeten het recht hebben om vrijelijk hun politieke opvattingen te uiten, deel te nemen aan politieke activiteiten en zich te organiseren in politieke partijen of groepen zonder angst voor vergelding of vervolging.
- Mogelijkheid voor vrije en eerlijke concurrentie: Politieke partijen en kandidaten moeten gelijke toegang hebben tot de media, financiering en andere middelen die nodig zijn om campagne te voeren.
- Persvrijheid: Verkiezingskandidaten moeten vrije toegang tot de media krijgen om hun standpunten aan de bevolking kenbaar te maken.

Opmerking: Eis en uitleg moeten correct zijn om het scorepunt toe te kennen.

11 maximumscore 3

- 1971: Oprichting van de partij MEP / Betico Croes leidt een afscheidingsbeweging. 1
- 1983: Zelfbeschikkingsrecht van Aruba door Nederland erkend. 1
- 1986: Aruba kreeg Status Aparte. 1

12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- In de internationale pers werd het Nederlands ingrijpen gekwalificeerd als ouderwets en ongepast machtsvertoon van een kolonisator in zijn kolonie. 1
- Voor de Nederlandse politiek was dit het sein om zo snel mogelijk van zijn kolonies in de West af te komen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Het is een belangenrelatie tussen de politieke elite en zijn trouwe kiezers waarbij de politieke elite allerlei gunsten verleent aan zijn trouwe kiezers in ruil voor hun stem. 1
- (De twee aspecten zijn) eigenbelang en persoonlijke loyaliteit van de burger. 1

Opmerking bij het tweede bolletje: Beide aspecten moeten correct zijn om het scorepunt toe te kennen.

14 maximumscore 2

Kern van een juist:

- De eilanden hadden een grote autonomie maar hadden ook te maken met inmenging / ingrijpen van het Land en het Koninkrijk. 1
- Dit komt omdat de Nederlandse Antillen een gemengd bestuursstelsel hadden. Het was geen gedecentraliseerde eenheidsstaat en ook geen bondsstaat. Het heeft kenmerken van beide. Boven beschreven situatie staat een goed democratisch bestuur. 1

15 maximumscore 4

- (met bron) Burgers en politieke tegenstanders kunnen zich vrij uitspreken in de media. / vrijheid van meningsuiting / oprichten van pressiegroepen 1
- (zonder bron) drie van de volgende, voor elk 1 punt:
 - Verkiezingen om de 4 jaar.
 - Accepteren van meerderheidsbesluiten.
 - Iedereen kan een politieke beweging of partij oprichten en meedoen met verkiezingen.
 - Politieke leiders die aan de macht zijn, kunnen de grondwet niet veranderen om langer aan de macht te kunnen blijven.
 - Vrijheid van drukpers → als niet genoemd bij eerste deel.
 - vrijheid van meningsuiting → als niet genoemd bij eerste deel.
 - Vrijheid van vereniging en vergadering.
 - Alle burgers zijn voor de wet gelijk.
 - Recht om te demonstreren.

Oorlog en vrede

16 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord:

Het Franse revanchisme na de verloren oorlog en de vernederende vrede van 1871 en de Duitse Weltpolitik hebben bijgedragen aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

17 maximumscore 3

De juiste combinaties zijn:

begrip	omschrijving
1	c
2	e
3	b
4	a
5	d

Opmerking:

<i>Indien vijf combinaties juist</i>	3
<i>Indien vier of drie combinaties juist.</i>	2
<i>Indien twee combinaties juist</i>	1
<i>Indien minder dan twee combinaties juist</i>	0

18 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Het oorlog voeren was niet meer een zaak van alleen beroepssoldaten en burgers die toevallig in het gebied woonden waar de oorlog op dat moment plaatsvond, maar een zaak van het hele volk. 1
- Omdat veel mannen opgeroepen werden voor het leger, moesten de plekken in de industrie en andere plaatsen opgevuld worden door vrouwen 1

19 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken:

- De tekst: "Je moet het doorslikken, of je het nu leuk vindt of niet!" geeft aan dat Duitsland geforceerd wordt om de vredesvoorwaarden te ondertekenen. 1
- De pil (de vredesvoorwaarden) is te groot. Duitsland zou dit waarschijnlijk niet kunnen doorslikken. 1
- De grote hand, met op de vingers geschreven de namen van de overwinnaars van de Eerste Wereldoorlog, houden een klein persoon (Duitsland) in zijn vuist stevig vast om zijn dwangvoeding in te laten nemen. 1
- "Worth millions" verwijst naar de herstelbetalingen die Duitsland moet betalen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- De klassenstrijd is volgens Marx:
De strijd tussen een heel kleine groep rijke industriëlen (kapitalisten) die de fabrieken (productiemiddelen) bezit en een hele grote groep rechteloze en uitgebuite arbeiders (proletariërs). 1

Twee fasen van de revolutie van Marx:

- De socialistische fase: 1
De proletariërs veroveren de macht in de staat en stellen de 'dictatuur van het proletariaat' in. Dit houdt in dat zij de productiemiddelen onteigenen en deze namens het volk gaan beheren.
- De communistische fase: 1
Iedereen is nu gelijk. Bezit en geld worden afgeschaft. De staat - en dus ook de dictatuur van het proletariaat – is niet meer nodig en verdwijnt.

21 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord:

- Door de economische crisis in de Verenigde Staten, die begon met de beurscrisis, vroegen de Verenigde Staten de leningen die ze aan Duitsland hadden verstrekt terug. 1
- Hierdoor stortte de Duitse economie in en ontstond er grote werkloosheid. 1
- Hitler beloofde de grote werkloosheid op te lossen en kreeg zodoende veel aanhang waardoor de nazi's grote verkiezingswinsten konden behalen. 1

22 maximumscore 2

De juiste combinaties zijn:

gebeurtenis	gevolg
1.	E
2.	B
3.	A
4.	C

Letter d blijft over.

- Indien vier of drie combinatie juist* 2
- Indien twee combinaties juist* 1
- Indien minder dan twee combinaties juist* 0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- De Europese koloniale moederlanden kwamen min of meer kapot uit de Tweede Wereldoorlog. Daarom waren zij *niet* meer in staat om hun wil blijvend in hun koloniën op te leggen. 1
- De Japanse bezetting van de Aziatische koloniën van de Europese moederlanden maakte voor de lokale bevolking duidelijk dat de Europeanen niet onverslaanbaar waren. De nationalist in de koloniën gingen spoedig onafhankelijkheid eisen en kregen die. / De Japanse bezetting van de Aziatische koloniën maakte duidelijk dat de Europeanen niet altijd in staat waren om de koloniën te verdedigen. 1

24 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord, twee van de volgende, voor elk 1 punt:

- Vanwege de bijna drie miljoen Sudeten-Duitsers die daar woonden en die Hitler-Duitsland wilde opnemen in het Duitse Rijk (Heim Ins Reich).
- Omdat de meeste industrie van Tsjechoslowakije in het Sudetenland was gevestigd.
- Het land was rijk aan grondstoffen in de mijnen, waaronder uranium.
- Omdat historisch gezien Bohemen en Moravië (Tsjechië) deel hadden uitgemaakt van het Heilige Roomse Rijk.
- Lebensraum: het veroveren van leefgebied voor het Duitse volk.

25 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord:

- Bron 5: 1

Geeft aan dat de relaties tussen Mussolini en Hitler direct na het aan de macht komen van Hitler *niet* al te best waren. In 1934 voorkwam Mussolini de Duitse annexatie van Oostenrijk.

- Bron 6: 1

In 1938 kon Hitler-Duitsland Oostenrijk annexeren zonder dat Mussolini zich hiertegen verzette. Want Hitler en Mussolini waren sinds 1936 bondgenoten (via As Rome-Berlijn).

- Bron 7: 1

De aanvallen van Mussolini in 1941 op Egypte en op Griekenland mislukten. Mussolini vroeg en kreeg steun van Hitler. Hierdoor werd Mussolini steeds meer afhankelijk van Hitler-Duitsland.

26 maximumscore 2

- - Nederlandse bedrijven vestigden zich op Curaçao.
- De aanwezigheid van de olieraffinaderij op Curaçao (die brandstof produceerde voor de geallieerden). 1
- Nederland en Nederlands-Indië. 1

Opmerking:

- *Het eerste bolletje: Beide argumenten moeten worden genoemd voor het toekennen van het scorepunt.*
- *Het tweede bolletje: Beide landen moeten worden genoemd voor het toekennen van het scorepunt.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

Suriname leverde bauxiet, de grondstof waaruit aluminium werd gemaakt, wat zo belangrijk was voor het bouwen van vliegtuigen.

28 maximumscore 3

- (Doelstellingen van Amerikanen waren) vestiging van de democratie en het kapitalisme. 1
- (Doelstellingen van de Russen waren) vestiging van het totalitair systeem (USSR wilde veiligheid, nooit meer aangevallen worden) en het communisme. 1
- De nagestreefde doelstellingen stonden tegenover elkaar en hebben tot gevolg een groot wantrouwen tussen de twee nieuwe machtsblokken die aan het eind van de Tweede Wereldoorlog ontstonden. 1

Opmerking: bij eerste en tweede bolletje moeten beide antwoorden correct zijn om het scorepunt toe te kennen.

29 maximumscore 2

De juiste combinaties zijn:

begrip	naam
1.	d
2.	c
3.	b
4.	a

Letter e blijft over.

- Indien vier of drie combinaties juist* 2
- Indien twee combinaties juist* 1
- Indien minder dan twee combinaties juist* 0

30 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

De oprichting van de NAVO was bedoeld (als een militair verbond) om de Westerse wereld te beschermen tegen het communisme, wat aansluit bij de containmentpolitiek die streefde naar het indammen van expansie van de Sovjet-Unie.